

Kiss Tibor

egyetemi adjunktus
Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

AZ INFLÁCIÓ HATÁSA A MAGÁNJOGI JOGVISZONYOKRA

Debreceni Jogi Műhely, 2022. évi (XIX. évfolyam) 3-4. szám (2023. március 31.)

DOI 10.24169/DJM/2022/3-4/2

Absztrakt: Évtizedek óta nem láttunk olyan áremelkedést Magyarországon, illetve Európában és általában a világon, mint amivel 2022-ben voltak kénytelenek szembesülni a fejlett világ lakói. Az infláció 2022 decemberében Magyarországon 24,5 % volt, 2023 januárjában pedig a mutató 25,7 %-on állt. Az írás összefoglalja az inflációval kapcsolatos lényeges fogalmakat, kitérve az infláció definíciószerű megközelítésén túlmenően annak fajtáira, illetőleg annak mérésére vonatkozó legfontosabb elvekre, módszerekre. A gazdasági fundamentumok alapvetően meghatározzák a magánjogi jogviszonyokat, jogintézményeket is. Ilyen esetben beindul a válságjogi jogalkotás, ami elsődlegesen azokat a területeket érinti, amelyek a gazdaság működésére, a fogyasztók mindennapjaira a leginkább kihatással vannak. A jelen írás áttekinti azokat a fontosabb civiljogi struktúrákat, és az azokat szabályozó Polgári Törvénykönyvbeli, illetőleg egyéb törvényi és kormányrendeleti szintű szabályokat, amelyek tartalmát egy tartós inflációs környezetben indokolt módosítani, de amelyek ezidáig nem kerültek a jogalkotó fókuszába, hangsúlyozva a magánjogi normáknak a megváltozott gazdasági környezethez történő igazításának szükségességét. Azokat a jogszabályokat tekinti át az írás, amelyekben a jogalkotó a jogszabály szövegében rögzít értékre, arra utaló adatokat, nominálisan meghatározva, számszakilag konkrétan megjelölve azt az árat, értéket, amely jelentős szerephez jut egy adott magánjogi jogviszonyban. Ez a fajta jogalkotás azonban egyáltalán nincs tekintettel az értékviszonyok változására, így arra, hogy inflációs környezetben a magánjogi normában

nominálisan rögzített ár- és értékadatok nem igazodnak a gazdasági folyamatokhoz, azaz nincsenek összhangban a mindenkori, gazdasági fundamentumok által determinált árszínvonallal. A szerző javaslatokat fogalmaz meg, szabályozási technikákat vázol fel ezen jogszabályi rendelkezéseknek a megváltozott ár- és értékviszonyokhoz történő igazítására irányuló jogszabálymódosításra.

Kulcsszavak: infláció, fogyasztói árindex, magánjog, árstabilitás, ár- és értékadatok a civiljogi jogszabályokban, jogszabály módosítás, ár- és értékviszonyok változása

The impact of inflation on private law relationships

Abstract: Not for decades have we seen price rises in Hungary, or in Europe and the world in general, such as those faced by the developed world in 2022. Inflation in Hungary was 24.5% in December 2022 and in January 2023, the indicator stood at 25.7%. This article provides a summary of the key concepts related to inflation, going beyond a definitional approach to inflation to cover its types and the most important principles and methods of measuring it. Economic foundations fundamentally determine private legal relations and legal institutions. In such a situation, crisis legislation is triggered, primarily in areas that have the greatest impact on the functioning of the economy and on consumers' daily lives. The present article reviews those important civil law structures and the rules governing them in the Civil Code and other statutory and governmental regulations, the content of which is justified to be amended in a persistent inflationary environment, but which have not been the focus of the legislator so far, emphasizing the need to adapt private law norms to the changed economic environment. The article examines those legal acts in which the legislator has set out in the text of the act data referring to value or price, nominally defining and quantifying in concrete terms the price or value that plays a significant role in a given private legal relationship. This type of legislation, however, does not take into account the changes in value relations at all, so that in an inflationary environment, the price and value figures nominally fixed in the private law norm are not adapted to economic processes, i.e. they are not in line with the current price level determined by economic fundamentals. The author outlines proposals and regulatory techniques for amending the law to adapt these legal provisions to the changed price and value conditions.

Keywords: inflation, consumer price index, private law, price stability, price and value data in civil law, change in law, change in price and value relationships

Die Auswirkungen der Inflation auf privatrechtliche Rechtsverhältnisse

Abstrakt: Seit Jahrzehnten haben wir in Ungarn oder in Europa und der Welt im Allgemeinen keine Preisinflation mehr erlebt, wie sie die Menschen in den Industrieländern im Jahr 2022 erlebten. Die Inflation in Ungarn betrug im Dezember 2022 24,5 % und im Januar 2023 25,7 %. Dies Schreiben fasst die wichtigsten Konzepte im Zusammenhang mit der Inflation zusammen und geht dabei über eine definitorische Annäherung an die Inflation hinaus zu den wichtigsten Grundsätzen und Methoden der Inflationsmessung. Die wirtschaftlichen Grundlagen bestimmen auch die privaten Rechtsverhältnisse und die Rechtsinstitute grundlegend. In solchen Fällen wird eine Krisengesetzgebung ausgelöst, vor allem in den Bereichen, die die größten Auswirkungen auf das Funktionieren der Wirtschaft und das tägliche Leben der Verbraucher haben. Dieses Schreiben gibt einen Überblick über die wichtigen zivilrechtlichen Strukturen und die sie regelnden Vorschriften des Bürgerlichen Gesetzbuches und anderer gesetzlicher und behördlicher Regelungen, deren Inhalt in einem anhaltend inflationären Umfeld seine Berechtigung hat, die aber bisher nicht im Fokus des Gesetzgebers standen, und unterstreicht die Notwendigkeit, die privatrechtlichen Regelungen an das veränderte wirtschaftliche Umfeld anzupassen. In dem Artikel werden Rechtsvorschriften untersucht, in denen der Gesetzgeber einen Verweis auf den Wert oder den Preis in den Gesetzestext aufgenommen hat, wodurch der Preis oder der Wert, der in einem bestimmten privaten Rechtsverhältnis eine wichtige Rolle spielt, nominell definiert und quantifiziert wird. Diese Art der Gesetzgebung berücksichtigt jedoch nicht die Änderungen der Wertverhältnisse, so dass in einem inflationären Umfeld die nominell in der Privatrechtsnorm festgelegten Preis- und Wertangaben nicht an die wirtschaftliche Entwicklung angepasst werden, d.h. sie entsprechen nicht dem aktuellen, durch die wirtschaftlichen Grundlagen bestimmten Preisniveau. Der Autor macht Vorschläge und skizziert Regelungstechniken, um diese gesetzlichen Bestimmungen an die veränderten Preis- und Wertverhältnisse anzupassen.

Schlagworte: Inflation, Verbraucherpreisindex, Privatrecht, Preisstabilität, Preis- und Wertangaben im Zivilrecht, Rechtsänderung, Änderung der Preis- und Wertverhältnisse

Problémafelvetés

Az utóbbi több mint egy évben egyre gyakrabban emlegetett fogalomként jelent meg nemcsak a gazdasági szakemberek, hanem az egyszerű fogyasztók szóhasználatában is az infláció. Ennek az az oka, hogy évtizedekkel korábban volt utoljára tapasztalható olyan áremelkedés Magyarországon, illetve Európában és általában a világon is, mint amivel 2022-ben voltak kénytelenek szembesülni a fejlett világ lakói. A gazdaság professzionális szereplői és a magánjogi jogviszonyok alanyaiként a természetes személyek is szinte minden nap találkoznak az inflációval, illetőleg annak következményeivel, hiszen az áruk és szolgáltatások, közöttük elsősorban az alapvető élelmiszerek ára hónapról hónapra, illetve hétről hétre emelkedik. A hivatalos magyar statisztikai adatok szerint 2022. októberében az infláció az éves összevetésben 21,1 % volt, a maginfláció 22,3 %, míg az indirekt adóktól szűrt maginfláció 22,2 %-on állt, ami az infláció tekintetében az előző hónaphoz képest is egy százalékpontos növekedést, a maginfláció esetében 1,6 százalékpontos növekedést jelentett (Magyar Nemzeti Bank, 2022. október, 3.) Amennyiben az egyes részadatokra tekintünk, akkor is kedvezőtlen kép tárul elénk, hiszen az iparcikkek árai 2022. októberében 1,6 %-kal emelkedtek az előző hónaphoz képest, éves viszonylatban pedig 17,4% az emelkedés, míg ugyanezen adat a piaci szolgáltatások tekintetében, 1,2 %, illetve 13,7 % volt. (u.o.) A legnagyobb mértékben azonban az élelmiszerek tekintetében láhattunk emelkedést, hiszen 2022. októberében az előző hónaphoz képest 5 %-os, éves viszonylatban 44,7 %-os emelkedést mutatott ki a hivatalos statisztika, (u.o.) kiemelve a lakossági inflációs várakozások egyértelmű emelkedését is. (u.o.) 2022. novemberében az infláció tovább emelkedett, 22,5 %-os szintet ért el, a maginfláció 23,9%, az indirekt adóktól szűrt maginfláció 23,8 %-on alakult. (Magyar Nemzeti Bank, 2022. november) A 2022. decemberi magyar infláció 24,5 %, a 2022.évi átlagos infláció 14,5 % volt. (Fogyasztói árak, 2022) A 2022. évi éves inflációs prognózisában 2022 szeptember végén a Magyar Nemzeti Bank 13,5-14,5 %-ra tette a várható pénzromlás mértékét, (Magyar Nemzeti Bank, 2022. szeptember, 12.) 2022. decemberi inflációs jelentésében pedig 15-19,5 %-os mértékű inflációt prognosztizált 2023-ra vonatkozóan. (Magyar Nemzeti Bank, 2022. december) A mutatók 2023 januárjában tovább emelkedtek, az infláció 25, %-ra, a maginfláció 25,4 %-ra. (Fogyasztói árak, 2023. január) Az egyre magasabb inflációs várakozások nemcsak azt

eredményezik, hogy a bértárgyalásokon magasabb bért kívánnak a munkavállalók elérni, hanem azt is, hogy fogyasztásukat előre hozzák, ami a kereslet növekedését eredményezi és végső soron áremelkedéshez vezet, továbbá a magasabb inflációs várakozási szint egyben a fogyasztói tolerancia növekedésével is jár, azaz „*kevesebb erőfeszítést tesznek alacsonyabb áru termékek keresésére.*” (Hajnal, Várhegyi, 2016, pp. 40-41.)

Közismert tény, hogy a gazdasági fundamentumok alapvetően meghatározzák a magánjogi jogviszonyokat, jogintézményeket is. Ilyen esetben beindul a válságjogi jogalkotás, ami elsődlegesen azokat a területeket érinti, amelyek a gazdaság működésére, a fogyasztók mindennapjaira a leginkább kihatással vannak. Ilyenek elsődlegesen a kamatszabályok. Ezeket érintően jelentős jogalkotói beavatkozás történt a gazdasági viszonyokba, ugyanis mind a késedelmi kamat, mind a betéti kamat tekintetében kamatmaximumot írt elő a kormány veszélyhelyzeti intézkedésként. (454/2022. (XI.9.) Korm. rendelet a késedelmi kamatra vonatkozó egyes anyagi jogi rendelkezések veszélyhelyzetre tekintettel történő eltérő alkalmazásáról, és 471/2022. (XI.21.) Kormányrendelet egyes gazdasági tárgyú intézkedésekről) A kamatokon túlmenően azonban a magánjog egyéb területét is nagymértékben befolyásolja a jelentős mértékű pénzromlás, így indokolt áttekinteni azokat a fontosabb civiljogi struktúrákat, és az azokat szabályozó Polgári Törvénykönyvbeli, illetőleg egyéb törvényi és kormányrendeleti szintű szabályokat, amelyek tartalmát egy tartós inflációs környezetben ugyancsak megfontolandó módosítani, de amelyek ezidáig nem kerültek a jogalkotó fókuszába. Axiómaként fogadjuk el, hogy a jogalkotónak megvannak a szükséges eszközei arra vonatkozóan, hogy megtegye a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy a magánjogi normákat a megváltozott gazdasági környezethez igazítsa. Az Alaptörvény 53. cikkének (1) bekezdésében foglaltak alapján különleges jogrendben a kormány rendeletet alkothat, amellyel egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. (Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 53. cikk (1) bekezdés) A jelen cikk írásakor veszélyhelyzet van Magyarországon, (az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló, 2022. november 1. napján hatályba lépett 424/2022 (X.28.) Korm. rendeletnek a 479/2022 (XI.28).

Korm. rendelettel történt módosítása alapján 2023. május 30-ig veszélyhelyzeti jogrendend érvényesül Magyarországon.), így adott a lehetőség a kormány számára a speciális normák gyors megalkotására. Nem szükséges azonban rendkívüli jogrend sem ahhoz, hogy a jogalkotó folyamatosan figyelemmel kísérje a társadalmi-gazdasági folyamatok változásait és azokhoz igazítsa a korábbi időszakban keletkezett normákat.

Néhány alapvető magánjogi norma inflációs környezetben való alkalmazásának problematikájára történő figyelemfelhívással jelezzük a jelentős mértékű inflációs környezetre tekintettel a jogszabályi változtatás szükségességét, a teljesség igénye nélkül. Ahhoz azonban, hogy a magánjogi jogintézmények inflációs környezetben történő működését, a meglévő szabályozás melletti anomáliákat bemutassuk és rávilágítsunk a szabályozás módosításának szükségességére, az elérni kívánt hatásokra, mindenképpen szükségesnek mutatkozik röviden az infláció jelenségével is foglalkozni, bemutatva annak legfontosabb ökonómiai megközelítésű sajátosságait. Tesszük mindezt úgy, hogy részletes közgazdasági elméleti fejtegetésekbe nem bocsátkozunk, kizárólag a magánjogi normatív szabályozás mozgatórugói vizsgáljuk, a szabályozás mögött meghúzódó indokok megértéséhez szükséges mértékben foglaljuk össze röviden az inflációval kapcsolatos lényeges fogalmakat, kitérve az infláció definíciószerű megközelítésén túlmenően a fajtáira, illetőleg annak mérésére vonatkozó legfontosabb elvekre, módszerekre.

1. Az infláció és annak mérése

Az egyes magánjogi jogintézmények inflációs környezetben történő speciális szabályozása megértéséhez, illetve a speciális jogalkotás szükségességéhez az inflációval, annak mint gazdasági jelenségnek a karakterisztikájával, a mérésére vonatkozó sajátosságokkal kell elsődlegesen tisztában lennünk. Nem mellőzhető továbbá az infláció elméleti hátterének, kialakulása okainak rövid bemutatása sem, tekintettel a normatív alapokra is.

A jogalkotó egyértelműen, törvényi szinten meghatározta, hogy a Magyar Nemzeti Bank (MNB) elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. (a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 3. § (1) bekezdés) Hangsúlyozza továbbá a jegybanktörvény, hogy még az árfolyamrendszert érintő változtatások sem veszélyeztethetik az MNB árstabilitás elérésével és

fenntartásával kapcsolatos elsődleges célját. (2013. évi CXXXIX. törvény 22. § (2) bekezdés) Az MNB elsődleges célja szolgálatában különböző monetáris politikai eszközöket alkalmazhat, (Az MNB törvény 18. §-a szerint az MNB számlavezetési tevékenységével összefüggésben betétet fogad el és megfelelő biztosíték fejében hitelt nyújt, nyíltpiaci műveletek és visszavásárlási megállapodások keretében értékpapírokat vásárol, ad el és közvetít az azonnali és származtatott piacokon, saját értékpapírokat bocsát ki, árfolyamokat és kamatokat befolyásol és határoz meg, értékpapírokat számítol le, szabályozza a kötelező tartalékot és egyéb jegybanki eszközöket alkalmaz.), amelyekkel befolyásolja a pénz- és hitelkínálatot, valamint a pénz- és hitelkeresletet. (2013. évi CXXXIX. törvény 16. §) Az MNB a monetáris politika alakítását és a monetáris politikai eszközök alkalmazását a forint értékállandságának védelme érdekében végzi. (FÖLDES, 2022, p. 292) A monetáris politikai eszköztárban kiemelt szerepe van az MNB kamatmeghatározó tevékenységének. Mindez abban ölt testet, hogy a jegybanktörvény alapján az MNB irányadó kamatként jegybanki alapkamatot állapít meg, melynek mértékéről a monetáris tanács dönt. (2013. évi CXXXIX. törvény 21. §) Az MNB maga is utal arra, hogy a hosszú távon fenntartható, stabil gazdasági növekedés biztosítása érdekében a jegybank ezen folyamatot kiszámítható és hiteles monetáris politikájával, az infláció alacsony szinten tartásával tudja támogatni. (Monetáris politika) E körben az MNB 2021. nyara óta az inflációs célkövetés rendszerét használja, amely keretében a jegybank törekszik a nyilvános inflációs cél elérésére a rendelkezésére álló eszközökkel, az „*inflációs jelentés*” című kiadványban számol be az infláció korábbi és várható alakulásáról és egyben az inflációt meghatározó makrogazdasági folyamatokat is értékeli. (u.o.) Ahogy arra a közgazdasági irodalom is rámutat, a kamatpolitika az inflációs várakozásokat befolyásolja és az inflációs várakozások is kihatnak a kamat pályájára. (Kovács, Kiss, Varga, 2016 p. 1214) Ezekkel az alapvetően közgazdasági kérdésekkel azonban a jelen írás keretei között nem foglalkozunk.

A közgazdaságtudományban mindig központi szerepet töltött be az inflációval kapcsolatos kérdések kutatása. (Hazlitt, 1960, 1965) e körben különösen a magas infláció okait vizsgáló tanulmányokra lehet utalni. (Vegh, Fischer, Sahay, 2002, pp. 837-880, Catao, Terrones, 2006. és Hazlitt, 1978) Az infláció mibenlétét, elméleti hátterét neves közgazdászok is vizsgálták. A monetarista elmélet megalapítója Milton Friedman, a 1976-ban közgazdasági Nobel-díjat kapott közgazdász – szemben a keynesi gazdaságpolitikával – a költségvetési

politikával szemben a középpontba a hitel és pénzpolitikát állította azzal, hogy az infláció magyarázata a monetáris expanzióban kereshető. (Friedman, 1986, Bevezető (írta dr. Szalkai István) p. 7) Friedman, aki a Nobel-díj átvételekor az infláció és munkanélküliség címmel tartott előadást, (Friedman, 1986, pp. 240-263) kifejti a „természetes ráta” elnevezésű hipotézisében, hogy az infláció és a munkanélküliség között nincs állandó kapcsolat, csak rövidtávon, átmeneti jelleggel, hosszabb távon „*a kiszámíthatatlan inflációs hatások visszaszorulnak és a várakozások realizálódnak, a munkanélküliség a természetes szinten állapodik meg. Ez a szint konzisztens az infláció teljesen anticipált, állandó ütemével, ...*” (Erdős, 1988, p. 13)

Erdős Tibor az inflációval kapcsolatos különböző elméletek bemutatása kapcsán rámutat arra, hogy a Keynes előtti ún. klasszikus elméletben a középpontban a pénz mennyisége állt: „*infláció jön létre, ha adott termelés mellett a pénz mennyisége nő, és megszüntethető az infláció akkor, ha a forgalomban lévő pénz mennyiségét a termeléshez képest sikerül stabilizálni.*” (Erdős, 1998, p. 17) A keynesi inflációelmélet kapcsán kifejti, hogy inflációt önmagában a pénzmennyiség növekedése nem vált ki, másrészt a hangsúly a pénz helyett a foglalkoztatottságra, illetőleg a munkanélküliségre terelődött, hangsúlyozva, hogy amíg munkanélküliség, azaz szabad termelői kapacitás van, az infláció csak lassú ütemű lehet. (Erdős, 1998, p. 17) A keresleti többlet az infláció szükséges feltétele Keynes szerint. (u.o.) Ezen ún. keresleti inflációs elméleti megközelítést az 1960-as évektől felváltotta a költséginfláció felfogása, mely szerint elsősorban szakszervezeti bérkövetelések növelik a vállalatok költségét, ami inflációt gerjeszt, de a költséginflációban fontos szerepe van a nyersanyag és a kőolajár emelkedésnek is. (Erdős, 1998, pp. 21-23)

Erdős Tibor beszél elfojtott inflációról is, amelyet a központi árszabályozással hoz összefüggésbe, ahol a keresleti többlet nem társul az árszint emelkedésével, ami gazdasági feszültségekhez vezet, ugyanis az adott szabályozott áron a kínálat elmarad a kereslet mögött, ami arra ösztönzi a vásárlókat, hogy ne elköltsék a pénzüket, hanem azt felhalmozzák. (Erdős, 1998, pp. 23-24) Míg a rejtett infláció esetén az árak nőnek, de ezt a statisztika nem mutatja ki, addig a visszafojtott infláció ettől abban különbözik, hogy az általános árszint is növekszik. (Erdős, 1998, p. 25)

A. W. Philips 1958-ban megjelent tanulmányában mutatta ki az összefüggést az infláció és a munkanélküliség között, a róla elnevezett Philips-görbe

megalkotásával, mely szerint minél kisebb a munkanélküliségi ráta, annál nagyobb a nominális bérek átlagos évi növekedési üteme. (Erdős, 1988, pp. 30-31) A módosított Philips-görbe azt mutatja meg, hogy kis munkanélküliség esetén az infláció magasabb, magas munkanélküliség esetén alacsonyabb. (Erdős, 1998, p. 31) A modern kor inflációs folyamatainak vizsgálata kapcsán Erdős is rámutat arra, hogy az infláció önfenntartó folyamat, az inflációs tényezők az áremelkedést tartósan váltják ki. (Erdős, 1998, p. 67) Manapság a két különálló Philips-görbe használata a bevett, az egyik az árak, a másik a bérek dinamikáját írja le. (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 10) A közgazdasági irodalomban központi téma továbbá az árszínvonal és az árfolyam inflációra gyakorolt hatása is. (Erdős, 1998) A magyar közgazdasági irodalom gyakran hivatkozik Henry Hazlitt azon lényegretörő megállapítására, mely szerint a különböző faktorok (béremelkedés, importárak növekedése, költségvetési hiány növekedése) csak indirekt módon okoznak infláció emelkedést, akkor, ha a pénzkínálat növekedését eredményezik, azaz az infláció mértékét nem a különböző javak kínálata és kereslete határozza meg, hanem a pénz kínálata és kereslete. (Hazlitt, 1978, pp. 39-41)

Az infláció mint alapvető gazdasági jelenség definícióját érintően a közgazdasági irodalom egységesnek tekinthető, ugyanis infláció alatt az árszínvonal általános és tartós emelkedését érti, (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 11) azzal, hogy míg egyes szerzők az infláció lényegét az árszínvonal tartós emelkedésében határozzák meg, (Meyer, Solt, p. 32) mások megközelítésében az infláció alatt pusztán áremelkedést értünk. (Közgazdaságtan alapjai, p. 79) A hétköznapi szóhasználat szerint az infláció egy olyan gazdasági helyzetet vagy folyamatot takar, ahol egyre többet kell fizetni az árukért és a szolgáltatásokért, ami a fogyasztói életszínvonal romlásában, a reálkereset csökkenésében ölt testet. (Misz, Tömpe, 2007, p. 109)

Az árszínvonal alatt a termékek árainak súlyozott számtani átlaga értendő, (Közgazdaságtan alapjai, p. 79) ami a gazdaság összes terméke és szolgáltatása adott időpontban érvényes árának súlyozott számtani átlagát jelenti. (Misz, Tömpe, 2007, p. 109) Az árindex meghatározása oly módon történik, hogy a javak adott időpontbeli értékösszege elosztásra kerül ugyanazon javak korábbi időpontbeli értékösszegével. (Meyer, Solt, p. 32) Az inflációs ráta alatt pedig az árszínvonal időbeli relatív változását értjük, ahol az árszínvonal két időszak közötti változása a korábbi időszak árszínvonalához kerül viszonyításra, (Meyer, Solt, p. 33) ami megmutatja, hogy hány százalékkal változott az árszínvonal egy

korábbi időszakhoz viszonyítva. (Közgazdaságtan alapjai, p. 79) Az árindex lehet növekvő vagy csökkenő. Amennyiben a gazdaság egészét tekintve tartósan és folyamatosan növekvő árindexről beszélünk, az inflációs folyamatot jelent, míg az árindex csökkenése esetén beszélünk deflációról. (Misz, Tömpe, 2007, p. 110) A defláció ténylegesen az árszínvonal tartós csökkenését jelenti. (Közgazdaságtan alapjai, p. 79) A defláció azonban nem azonos a dezinflációval, ami az áremelkedés ütemének a csökkenését jelenti, amikor az árak emelkedése lassul, de az árak nem csökkennek. (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 14) A defláció esetén a termékek, illetőleg a szolgáltatások széles köre huzamosabb időn keresztül csökken, ahol különbség tehető „jó defláció” és „rossz defláció” között, előbbi alatt értve a termelési költségek csökkenését, illetőleg kormányzati intézkedések, például adócsökkentés miatt csökkenő árakat, amely a reáljövedelmek emelkedését és a kereslet bővülését vonja maga után, míg utóbbi alatt a tartósan visszafogott kereslet következtében beálló árcsökkenést értjük, ami gazdasági visszaeséshez vezet. (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 17)

A szakirodalom árstabilitás alatt az alacsony, de nem nulla százalékos inflációt érti. Az infláció – különösen annak túlzott mértéke – nem előnyös a magánszemélyek számára, hiszen a pénz vásárló értéke csökkenésével jár együtt, illetőleg ez a gazdasági aktorok vonatkozásában is plusz költséget idéz elő. (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 14) Az árstabilitás ezzel szemben (i) kiszámítható gazdasági környezetet teremt, ami növeli a megtakarításokat, ahol a jövedelmek meg tudják tartani reálértéküket, (ii) mérsékli az árak változtatásával kapcsolatos költségeket. (Hajnal, Várhegyi, 2016, pp. 14-15) Infláció kialakulásához vezethet a túlkereslet, amely meghaladja a kínálatot, amely esetben a vállalatok növelik termelési kapacitásukat, ami plusz költséggel jár, ami az árak emelkedéséhez vezet, továbbá a gazdasági szereplők inflációs várakozásai is kihatnak az infláció növekedésére, ugyanis ha a várt infláció magas, akkor a munkavállalók is – jövedelmük reálértékének megőrzése érdekében – magasabb nominális bért kívánnak elérni a bértárgyalások során, ami növeli a termelővállalatok költségét, ami pedig ismét áremelkedéshez vezethet, kialakítva az ár-bér spirált. (Hajnal, Várhegyi, 2016, pp. 16-17) Ezt a folyamatot anticipált inflációnak hívja a szakirodalom. (Közgazdaságtan alapjai, p. 84) Az ár-bér spirál tehát a nominálbérek és az árszínvonal egymást követő és egyben egymást erősítő folyamata. (Misz, Tömpe, 2007, p. 113) Az inflációt kiváltó okok között szokták továbbá említeni a magasabb pénzkínálatot, ami az árupiaci kereslet növeléséhez vezet. (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 17) A keresleti infláció esetén a kereslet nő

meg változatlan kínálat mellett a keresleti tényezők változása következtében, ehhez képest kínálati inflációról akkor beszélünk, ha a kínálat csökken le változatlan kereslet mellett a költségek növekedése miatt. (Közgazdaságtan alapjai, p. 80) Keresleti infláció esetén a makrokereslet megnövekedése váltja ki az áremelkedést, kínálati (költség) infláció esetében pedig a makrokínálat elégtelensége. (Misz, Tömpe, 2007, p. 112) A pénzinfláció esetén nem a termék és a munkapiac határozza meg az inflációt, hanem a pénzpiacon jelenlévő pénz mennyisége, azaz az infláció egy monetáris jelenség. (Misz, Tömpe, 2007, p. 114) A kereslet pedig a fogyasztás növekedése, illetve a beruházások emelkedése miatt nőhet. (Közgazdaságtan alapjai, p. 80) A költséginfláció esetén a vállalatok költségei (bérköltség és anyagköltség) emelkednek, ami változatlan árak mellett kisebb árukínálatot eredményez. (Közgazdaságtan alapjai, p. 81) A költségoldali inflációhoz tartozik a bérek növekedése és ennek következtében kialakuló árszínvonal emelkedés, amit gyakran bérinflációnak hívnak. (Közgazdaságtan alapjai, p. 82) A nagyobb bérek következtében a termelővállalatok kiadása nő, ami változatlan bevétel mellett termeléseszköket fog eredményezni, ami viszont maga után vonja a túlkeresletet, ami pedig elvezet az árak emelkedéséhez. (Közgazdaságtan alapjai, p. 82) A költséginfláció nemcsak a termelési költségek (nyersanyagok, alapanyagok, bérköltségek) megemelkedése esetén alakul ki, hanem az import termékek árának emelkedése esetén is. (Misz, Tömpe, 2007, p. 116) Amennyiben a reálszféra játszik szerepet az árak emelkedésében, úgy árinflációról beszélünk, ahol a makrokereslet növekedése megnöveli a makrokínálatot és ezáltal az inflációt. (Misz, Tömpe, 2007, p. 113) A pénz mennyiségét a jegybank határozza meg, azaz ha a készpénz és a látra szóló betétek mennyisége nő, ráadásul nagyobb mértékben, mint amit indokol a reálgazdaság által előállított jövedelem, az az árszínvonal növekedését eredményezi. (Közgazdaságtan alapjai, p. 83)

Az árstabilitás körében vizsgált infláció egy kismértékű emelkedő árszínvonalat jelent ideális esetben, ami kedvezőbb a gazdaság működése számára. (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 19) A monetáris politika keretén belül a jegybank az alapkamat meghatározásával a középtávú várható inflációt tudja befolyásolni, a monetáris politika általában nem reagál az átmeneti jellegű, azaz rövid távú inflációemelkedésre. (Hajnal, Várhegyi, 2016, pp. 18-19) Az infláció az állam számára kedvező plusz bevételeket tud realizálni, elsődlegesen a magasabb árakra rakódó magasabb adókból, azonban az infláció minden más gazdasági szereplő, a társadalom valamennyi rétege számára kedvezőtlen jelenségként

határozható meg. (Közgazdaságtan alapjai, p. 84) Míg a jegybank a kamat mértékének meghatározásával, illetve a forgalomba kerülő pénz mennyiségének szabályozásával tud hatást gyakorolni az inflációra, addig a kormányzati politika a magasabb hozamot kínáló befektetési lehetőségek megteremtésével, illetve a bérinfláció megelőzésével, azaz a bértárgyalások során a bérek mérsékelt emelkedésében való megállapításával tud az inflációra hatni. (Közgazdaságtan alapjai, p. 84-85)

Az infláció mértéke szerint elkülöníthetünk (i) kúszó inflációt, ami néhány százalékos éves árszínvonal emelkedést jelent, és ami még előnyös a gazdaság számára. (Közgazdaságtan alapjai, p. 79) Ez egy egyszámjegyű, stabil mértékű inflációt jelent, amely egyben a gazdasági szereplők számára lehetővé teszi a tervezést, előrelátást. (Misz, Tömpe, 2007, p. 110) (ii) A vágatató inflációról akkor beszélünk, ha annak mértéke már kétszámjegyű, de amely mellett még a gazdasági egyensúly fennmarad, (Közgazdaságtan alapjai, p. 80) ilyenkor a gazdaság szereplői értékálló vagyontárgyakba helyezik a megtakarításaikat. (Misz, Tömpe, 2007, p. 111) (iii) Hiperinfláció esetén a pénzromlás már olyan mértékű, ami a pénz elértéktelenedését eredményezi, súlyos gazdasági zavarokat okozva, (Közgazdaságtan alapjai, p. 80) ami a pénz árucserében betöltött funkcióját is megszünteti, és társadalmi konfliktusokhoz vezethet. (Misz, Tömpe, 2007, p. 111) Az infláció és a pénz vásárlóereje egymással fordítottan arányos, azaz emelkedő árak mellett ugyanakkora pénzmennyiségen csak kevesebb áru vásárolható meg, azaz az áremelkedés mértékével azonos arányban csökken a pénz vásárlóereje, amit a közgazdasági szakirodalom úgy fogalmaz meg, hogy „*a pénz vásárlóerejének változása az inflációs ráta reciproka.*” (Misz, Tömpe, 2007, p. 111)

Az infláció mérése pontosan meghatározott módszertan szerint történik: általános mérőszámként a fogyasztói árindex szolgál, ami „*egy átlagos háztartás által vásárolt termékekből és szolgáltatásokból álló fogyasztói kosár árváltozását méri*” (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 21) A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) meghatározása szerint a fogyasztói-árindex a háztartások (lakosság) által saját felhasználásra vásárolt termékek és szolgáltatások időben bekövetkező (átlagos) árváltozását jelenti, azaz jelzi a pénzromlás mértékét. (Módszertan, p. 1) A fogyasztói kosár a különböző termékek és szolgáltatások reprezentánsaiból áll, melyek mintegy ezer reprezentánst jelentenek, (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 21) a reprezentánsok árait pedig minden hónap 1. és 20. napja között a KSH munkatársai az ország különböző településein, mint felíróhelyeken írják fel, ily

módon gyűjtve adatot az index meghatározásához. (Módszertan, p. 1)

A felírások minden megyében történnek reprezentánsokként több felíróhelyen is, így reprezentánsokként havonta maximum 130 ár kerül felírásra, az árindex számításnál pedig egy-egy reprezentáns országos havi ára az összegyűjtött valamennyi ár egyszerű számtani átlagaként kerül meghatározásra. (Módszertan, p. 1) Néhány reprezentáns esetében nincs havi felírás, hanem azok árait központi nyilvántartások alapján rögzítik (pl. postai díjak). (Módszertan, p. 1) Az ún. tarifális tételek (villamos energia, gáz, távfűtés, víz- és csatornadíjak) esetén az árváltozás az új díjak fogyasztói számlán való megjelenésekor, azaz egy-két hónapos csúszással kerülnek figyelembe vételre. (Módszertan, p. 1) Az egyes reprezentánsoknak a figyelembevételére a fogyasztásban betöltött súlyuk szerint kerül sor, azaz ezáltal a termékeknek és szolgáltatáscsoportoknak a lakossági fogyasztásban elfoglalt aránya kerül pontosan reprezentálásra, így a fogyasztói árindexben az élelmiszerek 26,195 %, a szeszesitalok, dohányárúk 9,581 %, a ruházatkodási cikkek 3,851 %, a tartós fogyasztási cikkek 7,181 %, a háztartási energia 7,323 %, az egyéb cikkek és üzemanyagok 18,151 % részesedéssel, a szolgáltatások 27,718 %-ban kerülnek figyelembe vételre (Módszertan, p. 4), a 2019-2022. közötti időszakban. (A KSH 2023-tól változtatott a kosár összetételének arányain, megemelve az üzemanyagok, vezeték gáz súlyát, valamint növelve a házon kívüli étkezés, a sport- és múzeumi belépők arányát, de csökkentve a dohányárúk és hírközlési szolgáltatások súlyát.)

A fogyasztói árindexet a KSH minden hónapban kiszámolja, mégpedig három bázishoz viszonyítva:

- Az előző év decemberéhez viszonyítottan: ez az év során a tárgy hónappal bezárólag bekövetkezett árváltozások összességéről ad számot, (Módszertan, p. 2) decemberben ez az index az éves indexszel megegyezik. (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 24)
- Az előző hónaphoz viszonyító index: megmutatja az árszínvonal egy hónap alatt bekövetkezett változását, azaz tükrözi az infláció tárgyhavi ütemét. (Módszertan, p. 2) Ezt befolyásolja az ún. szezonális hatás, így az index számításánál kiigazításokat végez a KSH. (HAJNAL, Várhegyi, 2016, pp. 23-24)
- Az előző év azonos hónapjához viszonyított index: a 12 hónap alatt bekövetkezett árváltozásokat szemlélteti. (Módszertan, p. 2) Ez a

mutatószám kiszűri a szezonális hatások jelentős részét, de képlettelvetve mutatja az aktuális elváltozást és mértékét befolyásolja a bázishatás. (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 23)

A KSH módszertana szerint az indexek több tizedesjegy pontosságig kerülnek kiszámításra, majd kerekítésre kerülnek egy tizedesjegyre. Az éves átlagos árváltozást jelző fogyasztói árindex (CPI) esetén két tizedesjegyre kerekített 12 havi árváltozást mutató adatok számtani átlaga kerül kiszámításra, az egyes hónapok egyenlő súllyal kerülnek figyelembevételre és az így kapott index kerül kerekítésre egy tizedesjegy pontossággal. (Módszertan, p. 2)

A CPI mellett egyéb árindexeket is ismer a gyakorlat, így az ún. harmonizált fogyasztói-árindexet (HICP), ami az Európai Unió tagországaiban biztosítja azok adatainak összehasonlíthatóságát, és amelynél az index harmonizációját az Eurostat irányítja és koordinálja, és amelyben figyelembe vételre kerül a külföldiek fogyasztása is, de nem tartalmazza a szerencsejátékok áralakulását és a szolgáltatások árai abban a hónapban kerülnek figyelembe vételre, amikor a szolgáltatás igénybevétele megkezdődött a megfigyelt áron. (Módszertan, p. 3 és Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 2) Az eltérő számítási metódus miatt a 2022. októberi ezen adat magasabb, mint a KSH CPI adata, azaz az októberi magyar HICP 21,9 %, a novemberi 23,1 §%. (Eurostat) Összehasonlításképpen: az euró övezet 2022 novemberi inflációja 10 % volt. (Eurostat, 2022. november) 2022 decemberében a magyar CPI adat 24,5 %, a HICP 25 % volt, az éves magyar infláció 2022-ben 14,5 %, az éves HICP 15,3 volt. (Fogyasztói árak, 2022. december) A 2023 januári CPI 25,7 %, a HICP 26,2 %-on állt. (Fogyasztói árak, 2023. január)

A maginflációs mutató kiszűri az ún. egyszeri hatásokat, mint például időjárási tényezők, világszerte ármegmozgások és a fogyasztói árindexhez képest ebben nem szerepelnek a nem feldolgozott élelmiszerek, a háztartási energia, az üzemanyagok, a társadalombiztosítás által támogatott gyógyszerek és a hatósági áras szolgáltatások. (Módszertan, p. 3) Ezen index számításának indoka, hogy a *„kínálati típusú sokkok ... nincsenek közvetlen összefüggésben alapvető gazdasági folyamatokkal, és akár rövid távon is ellenkező előjelre válhatnak.”* (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 31)

A változatlan adótartalmú árindexet (VAI), más néven adószűrt indexnek is nevezik, ugyanis az az indirekt adó (ÁFA, jövedéki adó, regisztrációs adó) változásának a hatását szűri ki. (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 32) Az index

megmutatja, hogy a bázisidőszakban hatályos adótörvények rendelkezései alapján a tárgyidőszakban mekkora lenne az adott index, a fogyasztói árak változásán belül az adóváltozások hatása jól elkülöníthető. (Módszertan, pp. 3-4)

A nyugdíjasokra vonatkozó fogyasztói árindex annyiban különbözik a CPI-től, hogy a termékek és a szolgáltatások vizsgált körében nem szerepelnek a gyermekneveléssel, gondozással kapcsolatos tételek, (Módszertan, p. 4) másrészt az egyes termékek és szolgáltatások a CPI-hez képest más arányban (más súlyozással) szerepelnek az indexben, így pl. a gyógyszerek, gyógyárak részaránya a CPI 2,9 %-os adatához képest a nyugdíjasokra vonatkozó fogyasztói árindexben 6,2 %. (Módszertan, p. 4) Gyakorlati jelentőséggel bír továbbá a ritkán változó ártermékek inflációja, amely a lassú átárazódású termékeknek mutatja meg az árváltozását és a reprezentánsok közül csak azokat veszi figyelembe a számításnál, amelyek árainak legfeljebb 15 %-a változik átlagosan havonta, figyelmen kívül hagyva a szabályozott árakat. (Hajnal, Várhegyi, 2016, p. 37) A keresletérzékeny termékek inflációja az adószűrt maginflációból a feldolgozott élelmiszerek árának kihagyásával kerül meghatározásra, így az iparcikkek, a piaci szolgáltatások és az alkohol és dohánytermékek inflációját mutatja ez az index az indirekt adók hatása nélkül. (Hajnal, Várhegyi, 2016, pp. 37-38)

2. Magánjogi jogintézmények inflációs környezetben

Az infláció fentebb bemutatott jellemzőinek, számítási módszerének ismeretében tekintjük át a továbbiakban azt, hogy egyes fontosabb magánjogi jogviszonyokat hogyan érinti az infláció és egyes magánjogi jogintézmények szabályozására milyen kihatással van. A terjedelmi korlátok miatt a teljesség igénye nélkül, néhány fontosabb magánjogi jogintézményre helyezük a hangsúlyt, elsősorban azokra, amelyekben a fogyasztó nagy gyakorisággal jelenik meg alanyként.

A magánjogi jogalkotás tekintetében viszonylag ritkán találkozunk azzal a szabályozási módszerrel, amely szerint a jogalkotó a jogszabály szövegében rögzít értékre, árra utaló adatokat, nominálisan meghatározva, számszakilag konkrétan megjelölve azt az árat, értéket, amely jelentős szerephez jut egy adott magánjogi jogviszonyban. Ez a megoldás kerül alkalmazásra különösen

bizonyos értékhatárok megjelölése kapcsán, ahol adott esetben magasabb értékhatárhoz magasabb, alacsonyabb limithez enyhébb szankciókat társít a jogalkotó az adott jogviszony vonatkozásában. Ez a fajta jogalkotás egyáltalán nincs tekintettel az értékviszonyok változására, így arra, hogy inflációs környezetben a magánjogi normában nominálisan rögzített ár-adatok nem igazodnak a gazdasági folyamatokhoz, azaz nincsenek összhangban a mindenkori, gazdasági fundamentumok által determinált árszínvonalal. Ezen normák alapvetően a megalkotásuk időpontjában érvényesülő árszínvonalra vannak figyelemmel, ideális esetben is csak a normaalkotás időpontja szerinti árszínvonal indukálta adatról beszélhetünk. Ezen szabályozási mód a rendeltetését csak addig tudja betölteni, amíg az árszínvonal tekintetében változás nem történik. A társadalmi, gazdasági rendszerváltást követően Magyarországon is nagyon ritkák voltak az olyan időszakok, amikor árstabilitásról lehetett beszélni. Az elmúlt évtizedek legnagyobb részében – ahogy napjainkban is – az infláció jelenti a legfontosabb problémát, bár a közelmúltból is ismeretes olyan rövidebb időszak, amikor az árszínvonal tartós csökkenésével, azaz deflációval szembesülhettünk.

Akár tudatos, akár nem tudatos jogalkotói magatartás eredményeként, de viszonylag kevés olyan, az alapvető magánjogi jogviszonyokat szabályozó norma azonosítható jogrendszerünkben, amelyekben a jogalkotó – az adott jogviszony jellege miatt – forintban határozta meg azokat az árakat, értékeket, amelyek az adott jogintézmény, illetve az ahhoz kapcsolódó jogkövetkezmények szempontjából relevánsak. E körben az alábbi példák említhetőek:

- A korlátolt felelősségű társaság egyes törzsbetéteinek a mértéke nem lehet kevesebb 10.000,- Ft-nál. (Ptk. 3:161. § (1) bekezdés)
- A korlátolt felelősségű társaság törzstőkéje nem lehet kevesebb 3.000.000,- Ft-nál. (Ptk. 3:161. § (4) bekezdés)
- A zártkörűen működő részvénytársaság alaptőkéje nem lehet kevesebb 5.000.000,- Ft-nál. (Ptk. 3:212. § (2) bekezdés)
- A nyilvánosan működő részvénytársaság alaptőkéje nem lehet kevesebb 20.000.000,- Ft-nál. (Ptk. 3:212. § (2) bekezdés második mondat)
- Végrehajtási árverés esetén az ingó dolgokra vonatkozó licitküszöböt 500.000,- Ft-ot meg nem haladó becsérték esetén 100,- Ft-ra, 1.000.000,- Ft-ot meghaladó becsérték esetén 1.000,- Ft-ra kerekített összegben kell meghatározni. (a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi

LIII. törvény 120. § c) pont)

- Ingatlanárverés esetén a licitkülöböt 10.000.000,- Ft-ot meg nem haladó becsérték esetén legalább 1.000,- Ft összegű, 10.000.000,- Ft-ot meghaladó becsérték felett 1.000,- Ft-ra kerekített összegben kell meghatározni. (1994. évi LIII. törvény 143. § (1) bekezdés j) pont)
- A végrehajtási árverés során amennyiben az adós a kiköltözési kötelezettségének eleget tett és az ingatlant kiürített állapotban az árverési vevőnek átadja, megilleti őt 5.000.000,- Ft alatti árverési vételár esetén annak 1%-a, az 5.000.000,- Ft és az azt meghaladó összegű árverési vételár esetén 50.000,- Ft és az 5.000.000,- Ft feletti rész 0,5%-a, 10.000.000,- Ft és az azt meghaladó összegű árverési vételár esetén 75.000,- Ft és a 10.000.000,- Ft feletti rész 0,25%-a. (1994. évi LIII. törvény 154/B. § (1) bekezdés (a)-(c) pont)
- A végrehajtó a vele szemben támasztott kártérítési, illetve sérelemdíj iránti igények fedezésére köteles legalább 30.000.000,- Ft értékű felelősségbiztosítást kötni és azt a működése alatt fenntartani. (1994. évi LIII. törvény 236. § (2) bekezdés) Az ügyvédi tevékenységről szóló törvény szerint az ügyvédi tevékenységből eredő károk, valamint sérelemdíj biztosításához szükséges felelősségbiztosítás káreseményként számított legalacsonyabb összege 15.000.000,- Ft. (az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény 14. § (2) bekezdés) A közjegyző a közjegyzői működése körében okozott kár megtérítésére és személyiségi jogsértésért sérelemdíj megfizetésére a Ptk. szabályai szerint köteles, a kártérítés, illetve a sérelemdíj fedezetére legalább 100.000,- Ft értékű felelősségbiztosítást kell kötnie és azt a közjegyzői működés tartama alatt fenn kell tartania. (a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 10. § (1) és (2) bekezdés)
- Ha az ügyvédi iroda jegyzett tőkéje eléri a 3.000.000,- Ft-ot, az ügyvédi iroda kötelezettségeiért a tag nem köteles helytállni, amennyiben pedig az ügyvédi iroda jegyzett tőkéje nem éri el a 3.000.000,- Ft-ot, az ügyvédi irodának a vagyonával nem fedezett kötelezettségeiért az ügyvédi iroda tagjai korlátlanul és egyetemlegesen felelnek, (2017. évi LXXVIII. törvény 87. § (4) bekezdés) amennyiben az ügyvédi iroda vagyona a követelést nem fedezi, az iroda tagja az általa ügyvédi tevékenysége körében okozott kár megtérítéséért, illetőleg sérelemdíj megfizetéséért a saját vagyonával korlátlanul felel. (2017. évi LXXVIII.

- törvény 87. § (5) bekezdés)
- A közérdekben okozott sérelem megszüntetése érdekében és uzsorás szerződés esetén az ügyész keresetet indíthat a szerződés semmisségének megállapítása, vagy a semmisség jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt az olyan szerződés megkötésével okozott sérelmek esetén is, amely szerződéssel 50.000.000,- Ft-ot meghaladó értékre elkövetett, illetve ilyen mértékű kárt, vagyoni előnyt vagy vagyonsökkenést okozó bűncselekmény miatt indult büntetőeljárás terheltjének, illetve az elkövetéshez felhasznált szervezet, vagy az elkövetéssel összefüggésben előnyt szerző szervezet vagyontárgyát a büntetőeljárás, vagy annak megindításának alapjául szolgáló hatósági eljárás megindulását megelőző egy éven belül feltűnő értékaránytalansággal, ingyenesen, vagy hozzátartozó javára ruházták át. (2013. évi CLXXVII. törvény 53/A. § (2) bekezdés)
 - Adósságrendezési eljárás kezdeményezésének feltétele, hogy az adósnak legalább 2.000.000,- Ft, de legfeljebb 60.000.000,- Ft közötti, hatósági vagy bírósági úton érvényesíthető tartozása áll fenn, (a természetes személyek adósságrendezéséről szóló 2015. évi CV. törvény 7. § (1) bekezdés a) pont) és ezen tartozások között legalább egy olyan van, amely már legalább 90 napja lejárt esedékességű és a mértéke kamatokkal, járulékokkal növelten meghaladja az 500.000,- Ft-ot. (2015. évi CV. törvény 7. § (1) bekezdés d) pont)
 - Az adóssal szemben felszámolás iránti kérelem csak akkor nyújtható be, ha a vele szembeni követelés összege (kamatok és járulékok nélkül számítva) meghaladja a 200.000,- Ft-ot a szerződésen alapuló nem vitatott vagy elismert tartozás tekintetében a lejáratot követő 20 napon túl fennálló tartozás esetén annak hitelezői írásbeli felszólításra történő meg nem fizetése esetén, továbbá a jogerős bírósági határozatban, fizetési meghagyásban megállapított teljesítési határidőn belül ki nem egyenlített tartozás és az adóssal szemben lefolytatott eredménytelen végrehajtás esetén. (a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 27. § (2) és (2a) bekezdés)
 - A közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány létesítéséhez az alapítvány javára legalább 600.000.000,- Ft-nak megfelelő vagyont kell rendelni. (a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény 4. § (1) bekezdés)

- Az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállás időtartama 10.000,- Ft-ot elérő, de 100.000,- Ft-ot meg nem haladó eladási ár esetén egy év, 100.000,- Ft-ot meghaladó, de 250.000,- Ft-ot meg nem haladó eladási ár esetén 2 év és 250.000,- Ft eladási ár felett 3 év. (az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról szóló 151/2003. (IX.22.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés a)-c) pont) A nemes és félnemes szőrmés bőrből készült szőrmeruházati termékek esetén a 10.000,- Ft helyett 50.000,- Ft minimális eladási árat határozott meg a jogalkotó. (151/2003. (IX.22.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés a)-c) pont, melléklet 28. pont)
- Az egyes javító-, karbantartó szolgáltatásokra vonatkozóan a jogalkotó kötelező jótállást ír elő a szolgáltatást nyújtó vállalkozás terheként abban az esetben, ha a szolgáltatás és a szolgáltatásnak az általános forgalmi adót és az anyagköltséget is magában foglaló díja a 20.000,- Ft-ot meghaladja. (az egyes javító-, karbantartó szolgáltatásokra vonatkozó kötelező jótállásról szóló 249/2004. (VIII.27.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés)

A fentiekben felsorolt, civiljogi anyagi jogi normákban megjelenő árak, illetve értékek mellett természetesen számtalan más olyan, elsősorban eljárásjogi, illetőleg pénzügyi jogi norma is jogrendszerünk részét képezi, amelyekben az egyes értékhatároknak ugyancsak jelentős szerepük van. Elegendő itt a különböző családi támogatásokra, gazdasági szubvenciókra gondolni, illetve az egyes eljárási jogszabályokban megjelenő bírság mértékekre, vagy a bírósági hatáskört a pertárgyértékhez kötő rendelkezésre vagyoni jogi perek esetében, illetve a pénzügyi jog területéről az illetékalapok és illeték mértékét meghatározó rendelkezésekre. A pénzromlás, az infláció hatása ezen szabályok vonatkozásában is felveti az adott norma alkalmazása idején fennálló értékviszonyokkal való diszkrpanciáját. A jelen írás keretei között azonban csak az alapvető magánjogi intézmények tekintetében megjelenő árak és értékek inflációs viszonyok közötti változtatási szükségességére fókuszálunk.

Hangsúlyozzuk, hogy a jogalkotó a civiljog területén is tisztában van az értékviszonyok változásának magánjogi jogviszonyokra gyakorolt hatásával, hiszen a deliktuális kárkötelmek vonatkozásában a kár mértékének meghatározására irányadó anyagi jogi normaként kifejezetten rögzíti, hogy amennyiben a károkozás és az ítélethozatal között az időmúlásra vagy egyéb

körülményre tekintettel az értékviszonyokban jelentős változás következett be, a bíróság az okozott kár mértékét az ítélethozatal időpontjában fennállt értékviszonyok szerint határozhatja meg, mely esetben a károkozó a késedelmi kamat fizetésére csak az érték meghatározásának időpontjától kezdődően köteles. (Ptk. 6:534. § (1) bekezdés) Rögzíti továbbá a Ptk. hogy amennyiben a károsult a kártérítési igénye érvényesítésével felróhatóan késlekedik, az ár- és értékviszonyok változásának kockázatát maga viseli. (Ptk. 6:534. § (2) bekezdés) Ez a normatív szabályozás az erkölcsi jellegű károk megtérítésére vonatkozó bírósági gyakorlaton (EBH 2009.2041.) alapul, amely hangsúlyozza, hogy a reparációs cél azt indokolja, hogy a bíróság az elbírálás idején fennálló ár- és értékviszonyokból induljon ki a kár összegének meghatározásánál. (Wellmann, 2022) a Ptk. 6:534. §-ához fűzött magyarázat)

A civiljog területén a jogalkotó egyes esetekben a konkrét számadat anyagi jogi normában való rögzítése helyett alkalmazza azt a módszert, hogy a kifejezetten a gazdasági fundamentumok miatt gyakran változó adatot számszaki formában nem rögzíti a magánjogi normában, hanem utaló szabály alkalmazásával közvetve határozza meg az adott jogintézmény kapcsán az irányadó mértéket. Példaként említhető a kamatra, illetve a késedelmi kamatra vonatkozó szabályozás, mely esetén a Ptk. a jegybanki alapkamatra, (Ptk. 6:47. § (2) bekezdés és 6:48. § (1) és (2) bekezdés) valamint a jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt értékére utal. (Ptk. 6:155. § (1) bekezdés) E körben – szemben a régi Ptk. konkrét mértéket meghatározó rendelkezésével – a jogalkotó felismerte, hogy egy olyan mutatóról, mérőszámról van szó, amely nem konzisztens, így az indokolatlan gyakorisággal történő anyagi jogi normaváltoztatás elkerülése érdekében az utaló norma alkalmazásával is egyértelműen meghatározható az adott érték, illetve mutatószám.

Egy másik szabályozás módszert jelent, amikor a jogalkotó nem forintban megjelölt értékhatárt, árakat határoz meg a normában abban az esetben, ha az adott norma európai uniós háttérű, és a magyar jogi szabályozás az implementációs kötelezettség teljesítéseként kerül megfogalmazásra. Erre példa a termékfelelősségi szabályok körében azon rendelkezés, amely szerint termékárnak minősül a hibás termék által más dologban okozott, a kár bekövetkeztekor 500,- eurónak a Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyama szerinti forint összegénél nagyobb összegű kár, ha a károsodott dolog szokásos rendeltetése szerint magánhasználat vagy magánfogyasztás tárgya és azt a károsult is rendszerint ilyen célra használta. (Ptk. 6:552. §) Ezen

magyar szabályozás alapja a hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, a Tanács 1985. július 25-ei 85/374/EGK. irányelve 9. cikke b) pontja. Hasonló szabályozási metodika figyelhető meg a szerzői jog alapvető intézménye, a követő jog esetén is, ahol a szerzői díj mértéke a műalkotás pénzben kifejezett vagy kifejezhető ellenértékének (vételárának) meghatározott százalékához van kötve, ahol a vételárnak az 50.000,- eurónak megfelelő forintösszeget meg nem haladó része esetén 4 %, 50.000,01 és 200.000,- eurónak megfelelő forintösszeg közötti részben 3 %, 200.000,01-350.000,- eurónak megfelelő forintösszeg közötti részben 1%, 350.000,01-500.000,- eurónak megfelelő forintösszeg közötti részben 0,5 %, az 500.000,- eurónak megfelelő forintösszeg feletti részben pedig 0,25 % a követő jogi díj. (a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 70. § (4) bekezdés) Utal továbbá a jogszabály arra is, hogy a díj mértéke a 21.500,- eurónak megfelelő forintösszeget nem haladhatja meg. (1999. évi LXXVI. törvény 70. § (5) bekezdés) A szerzői jogok védelmi idejének eltelte után az eredeti műalkotás tulajdonjogának műkereskedő közreműködésével történő visszerthes átruházásakor fizetendő járulék mértékére ugyancsak az Szjt. 70. §-a rendelkezéseit kell alkalmazni. (1999. évi LXXVI. törvény 100. § (1) és (2) bekezdés) A forintösszeg számításánál az MNB-nek a szerződés-kötés szerinti naptári negyedév első napján érvényes hivatalos devizaárfolyama irányadó. (1999. évi LXXVI. törvény 70. § (7) bekezdés) A díjfizetési kötelezettség alóli mentesülés értékhatára tekintetében azonban a magyar jogalkotó forintban meghatározott összeget, 5.000,- Ft-ot jelöl meg uniós szabályozási háttér hiányában. (1999. évi LXXVI. törvény 70. § (6) bekezdés) A magyar szabályozás alapját az eredeti műalkotás szerzőjét megillető jogról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2001/84/EK irányelve (2001. szeptember 27.) képezi.

A fentiek alapján jól látható, hogy vannak olyan alapvető magánjogi jogintézményeink, amelyekben a valamely termék árának, illetőleg egy dolog értékének forintban történt meghatározása központi jelentőséggel bír. Amikor a jogalkotó forintban határozza meg az árat, értéket, akkor a normaalkotás időpontjában fennálló értékviszonyokhoz igazodva rögzíti a nominális mértékű számadatot a jogszabályban. Vannak olyan ár-adatok a fentiekben ismertetett példák között is, így pl. a kötelező jótállás esetén a 10.000,- Ft-os, illetőleg a 20.000,- Ft-os minimum vételár meghatározását előíró rendelkezések, amelyek közel két évtizede változatlan mértékűek a jogszabályban. Ha csak a 2003-tól

2021. végéig számított kumulált inflációs adatot vizsgáljuk, azt állapíthatjuk meg, hogy az 65,9 %, (A fogyasztóiár-index fogyasztási főcsoportok szerint, a nyugdíjas fogyasztóiár-index és a maginfláció) amelyhez hozzáadhatjuk a 2022. évi 14,5 %-os adatot, így 80 % feletti értéket kapunk. 2003-ban a 10.000,- Ft 80 százalékkal többet ért, mint 2022. év végén, azaz amennyiben a jogi szabályozás követné az árszínvonal változását, akkor az említett példában szereplő 2003-as 10.000,- Ft-os érték helyett ma 18.000,- Ft-os értéket kellene jogszabályi szinten szerepeltetni.

Mindez felveti elsődlegesen azt a kérdést, hogy indokolt-e, hogy a magánjogi jogintézményeket szabályozó normáinkban megjelenő ár-, és értékadatok a megalkotásukat követő időszakban a norma időbeli hatálya alatt később is tükrözzék az alkalmazáskori ár-, és értékviszonyokat. Megítélésünk szerint erre a kérdésre csak igennel lehet válaszolni, hiszen olyan magánjogi jogintézményeket szabályozó rendelkezésekről van szó, amelyek a gazdasági fundamentumok által meghatározott életviszonyok leképeződései, így csak akkor tudják betölteni tényleges rendeltetésüket, ha összhangban állnak az alkalmazásuk időpontjában érvényesülő tényleges ár- és értékviszonyokkal. Ennek hiányában sérül az eredeti jogalkotói cél, ráadásul adott esetben kifejezetten hátrányos is lehet a korábbi gazdasági környezetben, az akkori fundamentumok alapján megalkotott norma megváltozott gazdasági helyzetben és feltételek mellett való alkalmazása a magánjogi jogviszony valamelyik alanya számára. A már többször hivatkozott, egyes tartós fogyasztási cikkek kötelező jótállására vonatkozó kormányrendeletben meghatározott minimum vételár 10.000,- Ft-on tartása azt eredményezi, hogy a jótállásra kötelezett 2022-ben olyan vételárú tartós fogyasztási cikkek tekintetében is köteles a jótállásra, amelyek ára ma kifejezetten alacsony, azaz a korábbi évtizedekhez képest ma kisebb értékű fogyasztási cikkekre is vonatkozik jótállás, amely kisebb értékű cikkek a norma megalkotása idején kívül estek a jogszabály tárgyi hatályán. Mindez azzal a következménnyel járhat, hogy a kötelező jótállás „ellenértéke” beépülve a termékek, tartós fogyasztási cikkek árába, az alacsonyabb árfekvésű termékek árát is növeli, ami önmagában infláció gerjesztő hatású. A jogalkotó a hivatkozott jogszabályt 2021. január 1-jei hatállyal is módosította, (270/2020. (VI.12.) Korm. rendelet) mégsem tartotta indokoltnak a 10.000,- Ft-os értékhatár megemelését.

3. Szabályozási technikák – lehetséges jogalkotói megoldások

Mivel a magunk részéről indokoltan tartjuk az adott jogi normában rögzített ár-, és értékadatoknak a mindenkori, alkalmazáskori ár-, és értékviszonyokkal való összhangját, következő kérdésként azt vizsgáljuk, hogy ezt a helyzetet milyen jogalkotói eszközökkel lehet elérni. A megoldásra több lehetőség is kínálkozik az alábbiak szerint:

- Elsődleges megoldásként kínálkozik, hogy minden olyan esetben, ahol erre lehetőség van, a jogalkotó kerülje el a konkrét ár-, illetve értékadatra történő utalást az adott jogi normában. Az esetek nagy részében ez nyilvánvalóan nem lehetséges, kivéve azokat az adatokat, amelyek meghatározása valamely más szerv, illetőleg testület hatáskörébe tartozik, mint ahogy a jegybanki alapkamatról történő döntés a Monetáris Tanács hatásköre. Egy adott termék ára, vételára vonatkozásában ez a metódus nyilvánvalóan nem alkalmazható, kivéve azokat a termékeket, árukat, amelyekre hatósági ár vonatkozik, ilyen esetben a hatósági árat rögzítő normára történhet utalás. Ezzel azonban az alapvető probléma nem oldódik meg, mert ilyenkor a hatósági árat rögzítő jogszabály esetében merül fel annak az ár- és értékviszonyokkal való összhangba hozásának szükségessége.
- Másik járható út, ha a jogalkotó – különösen 10 % feletti éves infláció esetén – bizonyos időközönként, egy-két évente felülvizsgálja az adott jogszabályban rögzített ár-, és értékadatokot, és azokat az aktuális ár-, és értékviszonyokhoz igazítja. Magas inflációval sújtott időszakban ez gyakori jogszabályváltozást eredményez, ami nem kívánatos, mert a stabil jogszabályi környezet, a jogbiztonság sérelmével jár. Ez azonban még mindig jobb megoldás, mint hogy az alapvető magánjogi intézményeket rögzítő normákban szereplő ár-, és értékadatok teljes mértékben elszakadjanak a valós ár-, és értékviszonyoktól, a gazdasági fundamentumoktól.
- Szóba jöhet továbbá az az elméleti megoldás, amely szerint az ár-, és értékadatok euróban kerülnek rögzítésre a hivatkozott magánjogi normákban. Ez értelemszerűen akkor jelenthet ideális megoldást, ha Magyarországon a hivatalos pénznem az euró lesz. Ennek megtörténteig azonban ennek kisebb a realitása. A forint jelentős elértéktelenedése esetén nyúlhatna elsődlegesen ehhez a megoldáshoz a

jogalkotó, ami egyben az euró de facto bevezetésének irányába történő lépésként lenne értékelhető. Hasonló megoldásra ma is van már példa, hiszen bizonyos adófizetési kötelezettségeknek bizonyos adóalanyok euróban is eleget tehetnek. Önmagában azonban az árak euróban történő meghatározása sem jelent teljes megoldást, hiszen az euró-zóna 2022. októberi inflációs adata is 10,7 %, ami azonban azóta folyamatosan csökken, ugyanis a 2022. novemberi 10,1 % után a decemberi adat 9,2 %, a januári pedig 8,5 % volt. (<https://ec.europa.eu.eurostat>) Amíg az euró-zónában is ilyen magas az infláció, addig az euróban meghatározott árak változása is az euróban rögzített ár-, és értékadatok gyakori módosításának szükségességét vetíti előre.

- Megoldási alternatívaként említhető továbbá egy olyan – általánosan alkalmazható – szabályozási módszer, amely szerint a jelen írásban is hivatkozott ár-, illetve értékadatot rögzítő jogszabályokban egy automatikus indexálást előíró normatív rendelkezés szerepelne, amely szerint a jogalkotó meghatározza azt, hogy a jogszabályban rögzített adott ár-, illetve értékadat automatikusan változik a hivatalos, KSH által meghatározott évi fogyasztói árindexszel minden év január 1-jén. Elképzelhető továbbá olyan megoldás is, amely nem évente, hanem nagyobb időtávokban, 2-5 évente alkalmazza az automatikus indexálást. Ezen megoldás hátránya, hogy nehezíti a jogalkalmazást, figyelemmel arra, hogy a jogszabály helyes alkalmazásához elengedhetetlenül szükséges lenne a hivatalos fogyasztói árindex adatok ismerete, és azok alapján egy (nem túl bonyolult) számítási feladat elé is állítaná a jogalkalmazókat. Ezen rendszer éves szinten történő alkalmazása azonban az év első hónapjától kezdődően gyakorlatilag nem is lehetséges, ugyanis január 1-jén még nem állnak rendelkezésre az előző évi, teljes évre vonatkozó inflációs adatok, figyelemmel az előző év december havi inflációs adatának tárgyévét követő január közepén történő publikálására. Ez indokolhatja az indexált adatok tárgyévét követő január 15-től vagy február 1-től történő alkalmazásának lehetőségét.

Végső következtetésként megállapíthatjuk: a fenti módok közül egyik sem jelent igazán jó megoldást. Az azonban mindenképpen indokolt, hogy a jogalkotó legalább 5 évente – extrém inflációs időszakban ennél gyakrabban –

áttekintse az alapvető magánjogi jogintézményeket szabályozó jogszabályokban szereplő ár-, és értékadatokot és azokat hozzáigazítsa az aktuális ár-, és értékviszonyokhoz. Emellett a jogalkotó a maga eszközeivel is hozzájárulhat egy olyan gazdasági környezet megteremtéséhez a fiskális politika alakításával, amely az árstabilitáshoz hozzájárul, támogatva a jegybank monetáris politikáját, erősítve annak hatásait.

Irodalomjegyzék

Catao, Luis – Terrones, Marco E (2006): Fiscal Deficits and Inflation, IMF Working Paper No. 03/65, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=879140 (letöltés: 2022.11.27.)

Erdős Tibor (1998): Infláció, Budapest, Akadémiai Kiadó

Erős Gyula (1998): Árszínvonal, árfolyam, infláció. Budapest, Erős Gyula Alapítvány

Földes Gábor (szerk.) (2005): Pénzügyi jog. Budapest, Osiris Kiadó

Friedman, Milton (1986): Infláció, munkanélküliség, monetarizmus. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bevezető (írta dr. Szalkai István)

Hajnal Mihály – Várhegyi Judit (2016): Infláció, Magyar Nemzeti Bank Oktatási Füzetek 1. szám, <http://www.mnb.hu/letoltes/mnb-oktatasi-fuzetek-inflacio-2016majus.pdf> (letöltés: 2022.11.25.)

Hazlitt, Henry (1960, 1965): What You Should Know About Inflation, Second edition, D. Van Nostrand Company Inc, Princeton, New Jersey, Toronto, London, New York <https://cdn.mises.org> (letöltés: 2022.12.04.)

Hazlitt, Henry (1978): The Inflation Crises and How to Resolve It. New-York, Arlington House, Publishers, New Rochelle <https://mises.org/library/inflation-crisis-and-how-resolve-it> (letöltés: 2022.12.04.)

Kovács György – Kiss Gábor Dávid – Varga János Zoltán (2016): Várakozások és monetáris politika – különös tekintettel a magyarországi gyakorlatra. Közgazdasági Szemle, LXIII. évfolyam,

<http://www.kszemle.hu/jeltartalom/letoltes.php?id=166> (letöltés: 2022.07.04.)
<https://doi.org/10.18414/KSZ.2016.11.1192>

Meyer, Dietmar – Solt Katalin: Mikroökonómia, BME Közgazdaságtan Tanszék, KGT.BME.hu/files/GMEGT30A400/mikroekonomia_jegyzet.pdf (letöltés: 2022.11.22.)

Misz József – Tömpe Ferenc (2007): Közgazdaságtan II. (Mikroökonómia). Debrecen, Debreceni Egyetem Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma, Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, DE-AMTCA VK <https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/8651/19-makroekonomia.pdf> (letöltés: 2022.11.22.)

Vansteenkiste, Isabel (2009): What triggers prolonged inflations regimes? – A historical analysis Working Paper Series, European Central Bank, <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp1109.pdf> (letöltés: 2022.11.27.) <https://doi.org/10.2139/ssrn.1499083>

Vegh, Carlos A. – Fisher, Stanley – Sahay, Ratna (2002): Modern Hyper- and High Inflations, *Journal of Economic Literature* 40 (3) <https://doi.org/10.1257/jel.40.3.837>

Wellmann György (szerk.): Polgári jog I-IV. – új Ptk. – Kommentár a gyakorlat számára (frissítve: 2022. január 1.), Jogkódex – Internetes Jogi Adatbázis

Közgazdaságtan alapjai – Egyetemi jegyzet, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, <http://jogikar-uni-miskolc.hu/files/8652/kozgazdasagtan-alapjai-jegyzet.2014.pdf> (letöltés: 2022.11.22.)

Internetes források:

Eurostat: Euro area annual inflation and its main components, November 2012 – November 2022, [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Euro_area_annual_inflation_and_its_main_components,_November_2012_-_November_2022_\(estimated\).png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Euro_area_annual_inflation_and_its_main_components,_November_2012_-_November_2022_(estimated).png) (letöltés:2022.12.08.)

Eurostat: HICP – monthly data https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/PRC_HICP_MANR__custo_m_4016244/default/table?lang=en (letöltés:2022. december 7.)

Központi Statisztikai Hivatal: A fogyasztóiár-index fogyasztási főcsoportok

szerint, a nyugdíjas fogyasztóiár-index és a maginfláció,
https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0002.html

Központi Statisztikai Hivatal: Fogyasztói árak (2022. december):
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/far/far2212.html> (letöltés:
2023.01.13.)

Központi Statisztikai Hivatal: Fogyasztói árak (2023. január):
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/far/far2301.html>

Központi Statisztikai Hivatal: Módszertan – fogyasztói árak,
<https://www.ksh.hu/docs/hun/modszgyors/farmodsz19.html?lang=hu>
(letöltés: 2022.11.22.)

Magyar Nemzeti Bank: Havi elemzés az infláció alakulásáról, 2022. október,
<https://www.mnb.hu/letoltes/inflacios-alapmutato-aktualis-havi-ertekeles.pdf>,
3. (letöltés: 2022.11.22.)

Magyar Nemzeti Bank: Havi elemzés az infláció alakulásáról, 2022. november,
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiX37vB_r7AhUyhP0HHTEdBZEQFnoECA8QAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.mnb.hu%2Fletoltes%2Finflacios-alapmutato-aktualis-havi-ertekeles.pdf&usg=AOvVaw3WzPqzMVT8vpVxD3V (letöltés: 2022.
12.08.)

Magyar Nemzeti Bank: Inflációs jelentés, 2022. december,
<https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/inflacios-jelentes/2022-12-20-inflacios-jelentes-2022-december> (letöltés: 2022.12.20.)

Magyar Nemzeti Bank: Inflációs jelentés, 2022. szeptember,
<https://www.mnb.hu/letoltes/hun-ir-digitalis-15.pdf> (letöltés: 2022.11.27.)

Magyar Nemzeti Bank: Monetáris politika, <https://www.mnb.hu/monetaris-politika> (letöltés: 2021.11.27.)

Jogszabályok:

a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény

a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény

a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény

a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény

a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény

az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény

a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény

az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról szóló 151/2003. (IX.22.) Korm. rendelet

az egyes javító-, karbantartó szolgáltatásokra vonatkozó kötelező jótállásról szóló 249/2004. (VIII.27.) Korm. rendelet

az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022 (X.28.) Korm. rendelet

a késedelmi kamatra vonatkozó egyes anyagi jogi rendelkezések veszélyhelyzetre tekintettel történő eltérő alkalmazásáról szóló 454/2022. (XI.9.) Korm. rendelet

egyes gazdasági tárgyú intézkedésekről szóló 471/2022. (XI.21.) Korm. rendelet

az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében kihirdetett veszélyhelyzet meghosszabbításáról szóló 479/2022 (XI.28.) Korm. rendelet

Bírósági gyakorlat:

EBH 2009.2041.